

Thesis Title Dike Construction, Social Differentiation and Local Adaptive Strategies: A Case Study of a Farming Village in the Mekong Delta, Vietnam

Author Mr. Vo Duy Thanh

Degree Master of Arts (Sustainable Development)

Thesis Advisory Committee

Professor Dr. Yos Santasombat

Chairperson

Lecturer Phrek Gypmantarisi

Member

ABSTRACT

In recent years, in order to respond to the need for agricultural intensification and diversification, the Vietnamese local government has installed a series of dike systems around many floodplain areas of the Mekong Delta in Vietnam in order to regulate and restrict the floodwaters flowing from the Mekong river system. The authorities' development plan assumes that people in the new flood-protected areas will be able to intensify and diversify their production of rice and other cash-crops, and thereby improve their livelihood. However, innovations in artificial hydraulic management and changes in agricultural production have not only had a significant impact on the delta's environment and ecology, but have also triggered a process of social differentiation, leading to the appearance of social groups who must struggle for access to the resources required for their survival.

My research was carried out in My An, a farming village in the Mekong Delta. The aims of this study are: (1) to reveal how the government's agricultural development policies have affected rural transformation in the Mekong Delta in general, and in My An village in particular, (2) to explore how the dike construction has led to social differentiation among social groups of households within the village,

(3) to identify the ways in which each different household group has diversified its livelihood strategy to survive, and (4) to analyze the everyday practices of local people to deal with the negative impacts of the dike system.

The study finds that although the development of agricultural intensification has been widespread in My An village since the dike construction, however, its benefits have been unequally distributed. While innovation has been relatively neutral in terms of scale, its impacts have not: the changes in agricultural technologies being used, the access to financial credits, the development of new technology services, and the investment opportunities created in agricultural intensification, have favored those farm operators better endowed with land and other means of production. Poor farmers and landless households have found themselves on the losing side of the trade-off process, and have thereby been excluded from the benefits of the development.

The study also explores the diverse and dynamic ways in which people have dealt with the changes, by examining their survival and livelihood strategies. In this study, I argue that the livelihoods of local people constitute dynamic, complex and diverse paths, responsive to the changing economic, political and environmental conditions since the dike construction. Households and individuals have varied in their emphasis and choices of strategies according to their own capacities within the wider socio-political and economic context, and in their internal structure in terms of size, composition and capital.

Even though the existence of natural water-related hazards since the dike construction has been reduced, the flood control efforts have resulted in new man-made risks that this research attempts to highlight. The problems and risks caused by the dike construction are derived essentially from an underestimation of the complexity and integrated nature of both the local ecology and livelihoods in the Mekong Delta. This research highlights the need to recognize rural areas as geographical places where the interaction between natural and social relations differs among and between households and individuals. My study also calls for the local government to reassess the long-term effectiveness of its dike construction program from a multi-sectoral perspective before it is replicated throughout the Mekong Delta.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การสร้างทำนบ ความแตกต่างทางสังคม และกลยุทธ์ในการปรับตัวของท้องถิ่น: กรณีศึกษาหมู่บ้านเกษตรกรรมบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ประเทศเวียดนาม

ผู้เขียน

นายหวิ๋ ชอู๋ ทั้น

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนารูปแบบยั่งยืน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศ.ดร.ยศ สันตสมบัติ

ประธานกรรมการ

อ.พฤษัย

กรรมการ

บทคัดย่อ

เมื่อไม่นานมานี้ เพื่อจัดการและป้องกันปัญหาน้ำท่วมจากแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาขา รัฐบาลเวียดนามได้สร้างระบบทำนบกั้นน้ำเป็นระยะๆ ในพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงในบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อระบบการเกษตรแบบเข้มข้นและความหลากหลายของระบบเกษตร แผนพัฒนาทำนบดังกล่าวตั้งความหวังไว้ว่าประชาชนในพื้นที่ที่ถูกป้องกันน้ำท่วมโดยทำนบนั้นจะสามารถทำเกษตรอย่างเข้มข้นและหลากหลายได้ โดยเฉพาะการปลูกข้าวและพืชเงินสดอื่นๆ และด้วยเหตุนี้ จะสามารถพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้ อย่างไรก็ดี นวัตกรรมใหม่ในรูปของระบบการจัดการและการเปลี่ยนแปลงโดยใช้น้ำในการขับเคลื่อนในระบบการผลิตภาคการเกษตร ไม่ได้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในดินดอนปากแม่น้ำอย่างมีนัยสำคัญเท่านั้น แต่มันยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการสร้างความแตกต่างทางสังคมเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดกลุ่มต่างๆที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการเข้าถึงทรัพยากรเพื่อความอยู่รอด

งานศึกษาชิ้นนี้ถูกดำเนินการที่บ้าน “หมี่อัน” ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวนาในที่ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงของประเทศเวียดนาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ (๑) ศึกษาว่านโยบายการพัฒนาภาคการเกษตรของรัฐบาลกระทบต่อการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างทางชนบทในดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในภาพรวมและโดยเฉพาะที่หมู่บ้านหมี่อันอย่างไร (๒) สืบสวนว่าการก่อสร้างทำนบกั้นน้ำได้สร้างความแตกต่างทางสังคมระหว่างกลุ่มต่างๆของครัวเรือนใน

หมู่บ้านอย่างไร (๓) เพื่อระบุวิธีการที่แต่ละกลุ่มครัวเรือนสร้างความหลากหลายในกลยุทธ์ของวิถีชีวิต เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและความอยู่รอด (๔) เพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของคนท้องถิ่นในการจัดการกับผลกระทบทางลบของระบบทำนบกั้นน้ำ

ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้ว่าการพัฒนาการเกษตรอย่างเข้มข้น ได้ถูกกระทำอย่างแพร่หลายที่หมู่บ้านหม้ออันภายหลังจากการสร้างทำนบกั้นน้ำ แต่ทว่าการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นกลับไม่เท่าเทียมกัน บนความแตกต่างที่ว่านี้ ขณะที่นวัตกรรมยังเป็นกลางในระดับต่างๆ แต่ผลกระทบนั้นกลับไม่ใช่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางการเกษตร การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการให้บริการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการลงทุนด้านโอกาสในการทำการเกษตรแบบเข้มข้น สิ่งเหล่านี้ได้เกื้อหนุนต่อผู้ทำการเกษตรที่มีที่ดินและวิธีการผลิตที่ดีกว่า ส่วนเกษตรกรที่ยากจนและครัวเรือนที่ไร้ที่ดิน ได้เข้าสู่เส้นทางแห่งการสูญเสีย และด้วยเหตุนี้พวกเขาก็ถูกผลักออกไปจากกระบวนการพัฒนา

การศึกษาครั้งนี้ยังสำรวจความหลากหลายและพลวัตของผู้คนในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงโดยการตรวจสอบไปยังกลยุทธ์การอยู่รอดและการดำรงชีวิต ข้อเสนอเพื่อการถกเถียงในครั้งนี้คือวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ได้สร้างวิถีทางของพลวัต ความสลับซับซ้อน และความหลากหลาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ภายหลังจากการสร้างทำนบกั้นน้ำ ครัวเรือนและชาวบ้าน แต่ละคนเจาะจงและเลือกใช้กลยุทธ์แตกต่างกันตามแต่ความสามารถของตัวเองภายใต้บริบทของสังคมการเมือง และเศรษฐกิจอย่าง รวมทั้งโครงสร้างภายใน เช่น ขนาด ผลิตผล และทุน

ถึงแม้ว่าหายนะเรื่องน้ำ ได้ถูกบรรเทาลง อย่างไรก็ตามความพยายามในการควบคุมน้ำท่วมกลับส่งผลในเรื่องความเสี่ยงที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างโดยฝีมือมนุษย์ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้พยายามเน้นย้ำถึงปัญหาและความเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากการสร้างทำนบกั้นน้ำนั้นว่าเกิดขึ้นจากการประเมินค่าของผลกระทบที่ต่ำไปในด้านความสลับซับซ้อน และการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของระบบนิเวศ และวิถีชีวิตของผู้คนในดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง งานวิจัยนี้เกิดขึ้นเพื่อยอมรับว่าพื้นที่ชนบทในฐานะที่เป็นพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคมนั้นมีความแตกต่างท่ามกลางครัวเรือนและชาวบ้าน การศึกษาครั้งนี้ได้เรียกร้องต่อรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อการประเมินประสิทธิผลของโครงการทำนบกั้นน้ำ โดยใช้มิติของความหลากหลายในด้านต่างๆ ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะเพิ่มจำนวนโครงการนี้ลงไปอีกอย่างมากมายในดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง